

УДК: 159. 964

ДІАЛОГ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПСИХОАНАЛІЗУ З ВИКОРИСТАННЯМ РЕПРОДУКЦІЙ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

Т. С. Яценко, Л. Я. Галушко, В. О. Степашко

Зміст статті підносить діалог на щабель необхідної передумови оптимізації діагностико-корекційного процесу в групах активного соціально-психологічного пізнання (АСПП). Діалог, у глибинному пізнанні психіки, каталізується використанням ілюстрацій художніх полотен. Репродукції художніх творів набувають перспектив «оживлення» емотивного наповнення, що й зумовлює їхню трансформацію із презентанта психіки в репрезентант, за умов відповідності діалогічного процесу законам позитивної дезінтеграції та вторинної інтеграції психіки на вищому рівні її розвитку. Дослідження доводить, що діалог у глибинному пізнанні є відповідним принципам незлиттєвості та нероздільності позицій психолога та респондента.

Враховуючи, що смисли (на які орієнтується глибинне пізнання) мають латентну природу, їхнє об'єктивування потребує забезпечення розлогості діалогічного процесу, порційності та багаторівневості діалогічних «па», зміст яких узагальнюється психологом в інтерпретаційних підсумках. Постановка запитання психологом є провідним важелем генерування імпульсу активності, в процесі самопізнання суб'єкта.

Важливим є позовжньо-інтерпретаційний аналіз матеріалу, напрацьованого в діалогічній взаємодії, орієнтований на ітеративні, інваріантні аспекти активності суб'єкта, що сприяє виявленню розбіжностей між «логікою свідомого» та «логікою несвідомого» («іншою логікою»). Діагностико-достовірні узагальнення розширюють самосвідомість респондента, відкривають перспективи розв'язання стабілізованої суперечливості психіки, як передумови її гармонізації.

Використання візуалізованих засобів у процесі глибинного пізнання спирається на трансцендентність інформаційних еквівалентів ідеальної та опрідметненої реальності, що задає незалежність діагностико-корекційного процесу від характеру та специфіки символізування психічного (малюнки, моделі з каменів, ліпка тощо). Стаття доводить пріоритетність присутності в художніх полотнах сублімаційної мотивації митця, що втілюється в сюжет картини. Останнє апріорі зумовлює «психологізованість» картин, каталізаційний потенціал яких зіграє роль при виборі їхніх репродукцій респондентом. Саме тому, репродукції художніх полотен потребують їхнього спонтанного вибору для актуалізації механізмів проективної ідентифікації, які індивідуалізуються у респондента в процесі діалогічної взаємодії з психологом.

Контекст змісту статті засвідчує факт вагомості діалогічної взаємодії («П↔Р») для об'єктивування латентних аспектів психіки (передсвідомого), які стають для респондента, після проходження АСПП, впізнаваними у реальному житті, що сприяє психокорекції.

Ключові слова: діалог, свідоме, несвідоме, психологічний захист, репрезентант психіки, символ, інформаційний еквівалент, архетип.

DIALOGUE AS THE INALIENABLE COMPONENT OF PSYCHOANALYSIS WITH THE USE OF REPRODUCTIONS OF ART COMPOSITIONS

T. S. Yatsenko, L. Ya. Halushko, V. O. Stepashko

The content of the article raises a dialogue to the level of the necessary prerequisite for optimization of the diagnostic and correction process in the groups of active socio-psychological knowledge (ACPP). Dialogue, in the comprehensive knowledge of the psyche, is catalyzed by the use of artistic canvases illustrations. Reproductions of artistic works acquire the prospects of «animating» the emotional content, which leads to their transformation from the presenter of the psyche into the representative, provided the dialogue process conforms to the laws of positive disintegration and secondary integration of the psyche at the highest level of its development. The research proves that the dialogue in the comprehensive knowledge is in line with the appropriate principles of distinct and inseparable positions of the psychologist and the respondent.

Taking into account that the meanings (on which comprehensive knowledge is oriented) have a latent nature, their objectification needs to ensure the delicateness of the dialogue process, portioning and multi-leveledness of dialogical «pa», the content of which is summarized by the psychologist in the interpretative outcomes. Presentation of a problem by a psychologist is a leading lever of stimulating the momentum of activity, in the process of the subject's self-knowing.

The longitudinal-interpretation analysis of the material developed in the dialogic interaction, which focuses on the iterative, invariant aspects of the subject's activity, and which facilitates the discovery of discrepancies between the «logic of the conscious» and the «logic of the unconscious» («different logic») plays important role. Diagnostically-reliable generalizations extend the respondent's self-awareness, open up perspectives for solving the stabilized contradictions of the psyche, as the prerequisites for its harmonization.

The use of visual means in the process of comprehensive knowledge is based on the transcendence of the information equivalents of the ideal and objectified reality, which sets the independence of the diagnostic and correction process from the nature and specificity of mental symbolization (pictures, stone models, mold, etc.). The article proves the priority of the

presence in artistic canvases of the sublimational motivation of the artist, embodied in the picture plot. The latter a priori determines the «psychology» of pictures, the catalytic potential of which plays a role in choosing their reproductions by the respondent. That is why, reproductions of artistic canvases require their spontaneous selection to update the mechanisms of projective identification, which individualize in the respondent in the process of dialogic interaction with the psychologist.

The context of the article's content testifies to the importance of dialogic interaction («P-R») to objectify latent aspects of the psyche (pre-conscious), which become for the respondent, after passing the АСПП, recognizable in real life, contributing to psycho-correction.

Key words: *dialogue, conscious, unconscious, psychological protection, representative of the psyche, symbol, informational equivalent, archetype.*

Витоки філософського формулювання понять «діалог», «діалогічність» знаходимо в працях філософів античності. В історію науки увійшов термін «сократівський діалог», що позначає специфічний метод пошуку істини в бесіді з іншими людьми. Давньогрецький мислитель Сократ принципово не писав монологічні праці і прожив дійсно діалогічне життя: воно пройшло в розмовах, суперечках, діалогах про істину. Отже, у філософському плані діалог набуває характеристик процесу переконання партнера та пробудження у нього спонукання до певних дій. Крім спільної основи, діалог передбачає обговорення та вирішення реальних проблем, через з'ясування суперечностей, які необхідно подолати, нівелювання розбіжностей в позиціях двох сторін, розв'язання внутрішніх стабілізованих суперечностей психіки на шляху до гармонії.

Розвиток психодинамічного підходу до пізнання психіки та відповідного методу глибинного пізнання – активне соціально-психологічне пізнання (далі АСПП), має свою історію, починаючи з вісімдесятих років ХХ століття. Поряд з наявною динамікою розвитку, незмінними є деякі чинники, зокрема, підкореність процесу вимозі – *спонтанності і невимушеності поведінки респондента*, що дає змогу індивідуалізувати діагностико-корекційну роботу відповідно неповторності емотивно-мотиваційних його спонук, що енергетично задані несвідомим.

Отже, процедура АСПП має орієнтованість на слідування за «ініціативою респондента» (учасника діагностико-корекційного процесу). Останнє спирається на науково-методологічну позицію фахівця (ведучого) в тому, що *психіка суб'єкта знає все* (включаючи інтенціональність архаїзмів), не знає лише свідоме його Я. З діагностико-корекційної точки зору є необхідність у використанні візуалізовано-архетипних посередників між свідомим і несвідомим, які забезпечують об'єктивність глибинного пізнання.

Стаття вибудована на результатах *діалогічного психоаналізу*, з використанням репродукцій художніх полотен, реалізованого в групах підготовки майбутніх психологів.

Спонтанний вибір репродукцій художніх творів суб'єктом глибинного пізнання є початком його опосередкованої (захисної для нього) презентації. Лише *діалогічна взаємодія психолога з респондентом*, що відповідає вимогам порційності та багаторівневості семантичного навантаження, *відкриває перспективи інформаційно-еквівалентної трансформації презентанта у репрезентант*. Останнє включає в себе емотивне наповнення («оживлення») репродукції, індивідуалізоване, семантичне її переструктурування самим респондентом, що робить репродукцію значущою для учасника АСПП. Репрезентант, завдяки діалогічній взаємодії, «підтягує» в площину споглядання індивідуально-неповторні, неусвідомлювані аспекти психіки суб'єкта, що мають емоційне забарвлення, задане енергетичним потенціалом, заданим слідами минулого.

Предметом наукової уваги статті є діалогізація глибинно-корекційного процесу, на тлі емотивного «оживлення» репродукцій художніх творів. Констатовано провідну роль механізму проективної ідентифікації суб'єкта, за умов вільного вибору учасником АСПП емотивно небайдужих для нього репродукцій. Діалого-аналітичні напрацювання в системі «П↔Р» узагальнюються в інтерпретаційних підсумках психолога, орієнтованих на виявлення ітеративності та інваріантності поведінки суб'єкта, що сприяє об'єктивуванню її подвійної енергетичної спрямованості, яка конкретизується через «логіку свідомого» та «логіку несвідомого» («іншу логіку»). Самозміни спираються на когнітивне опрацювання інформації, яка задається слідами минулого досвіду, у двох взаємосуперечливих спрямуваннях.

Діалог у глибинному пізнанні набуває нової ролі в актуалізації когнітивних процесів індивіда, на тлі розуміння заданості їх витісненнями та фіксаціями минулого досвіду. Доповненням до психолінгвістики, яка центрує увагу на індивіді «у процесі комунікації», є розуміння діалогу як взаємодії психолога з респондентом (далі «П↔Р»), що реалізує мету об'єктивування латентних, неусвідомлюваних суб'єктом, параметрів психіки, яким притаманний енергетичний потенціал, заданий витісненнями проблемних для «Я» аспектів досвіду.

Розкриття особливостей діалогу, як інструментального засобу забезпечення глибинного пізнання психіки суб'єкта, є дотичним до проблем психолінгвістики, які розвиваються в нашій країні завдяки зусиллям відомих учених: Л. Долгополова, Н. Іщенко, В. Лук'яненко, Н. Саєнко, Л. Тараненко та ін. Аналіз методів психолінгвістики, зокрема: «Психолінгвістичний текстовий аналіз»; «Семантичний диференціал»;

«Асоціативний експеримент»; «Інтент-аналіз»; «Контент-аналіз»; «Семантичний радикал»; «Інтроективний аналіз», виявив найбільшу дотичність до глибинної психології *інтроекцію*. Водночас, інтроекція відрізняється від глибинного пізнання за параметрами «об'єктивність – суб'єктивність» дослідженої процедури. Метод АСПП спрямований на забезпечення об'єктивності пізнання (та самопізнання), шляхом дослідження глибинних витоків суб'єктивізму особи в процесі її саморефлексії.

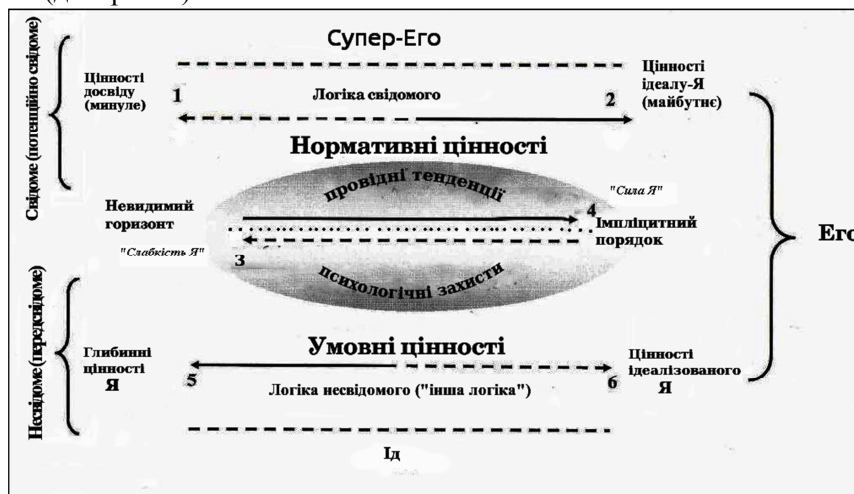
Інтроективний аналіз контекстно презентується в роботах Калита А. А., Корневої З. М., Тараненко Л. І. та Клименюк А. В. (Калита А. А., Клименюк [3]; Калита А. А., Корнева З. М., Тараненко Л. І. [3]). Цей метод набуває актуальності в контексті необхідності розвитку суб'єктом рефлексії та рефлексивного інтелекту. Інтроективному формату глибинного пізнання психіки характерна власна функціональна специфіка, задана необхідністю врахування особливостей несвідомого. Останнє, за своєю природою, не може прямолінійно виявлятися у поведінці, але задає її активність, смислові параметри якої ми і можемо пізнати завдяки професійно зорованій діалогічній взаємодії психолога з респондентом. Несвідома сфера впливає як на самовідображення суб'єкта, так і на сприйняття інших людей у групі АСПП. Проте, смислові параметри цього впливу є латентними, замаскованими, що не дозволяє прямолінійно розуміти особистісну сутність деформацій саморефлексії.

Аналіз літератури дозволив виявити провідні напрями вивчення діалогу, а саме: інформаційний, лінгвістичний, прагматичний і психологічний. Їхній аналіз дозволяє уточнити деякі головні системні відношення між окремими його аспектами.

Завдання – розкрити особливості ведення діалогічної взаємодії психолога з учасником глибинного пізнання за умов посередництва репродукцій художніх полотен.

Дослідження виконувалось на контингенті майбутніх психологів.

Важливо враховувати той факт, що захисти охоплюють як сферу свідомого, так і несвідомого (див. еліпс на рис. 1) [6]. Свідоме презентує інтереси несвідомого, проте – в замаскованій формі. Несвідоме інтегроване з витісненнями тих інтересів (мотивів, потреб) суб'єкта, які суперечать цензорському контролю «Супер-Его» (див. рис. 1).

Рис. 1. Модель внутрішньої динаміки психіки

З огляду на функціональні характеристики несвідомого, стає зрозуміло, що «погляд всередину себе» не може бути об'єктивним. Для об'єктивності потрібне опосередкування дослідником. Достовірність результатів забезпечується розлогим в часі діалогом, який базується на самоплинній ініціативі суб'єкта, за якою слідує психолог. Інтроекція ж відзначається обмеженістю рефлексії особи її свідомим «Я», яке не має доступу як до латентних чинників психіки, так і до спонтанної активності суб'єкта. Глибинне пізнання передбачає порційність, багаторівневість діагностико-корекційного процесу, спрямованого на ослаблення автоматизованої системи психологічних захистів. Отже, особа у АСПП набуває творчої самозахисності, яка базується на розвитку рефлексивного інтелекту.

Важливо розуміти, що діалог, в глибинному пізнанні, не є автономізованою та формалізованою процедурою в смислі її підкореності загальновідомим правилам «обміну інформацією». Діалогічна взаємодія спирається на організаційні принципи групової роботи, а саме: партнерство; прийняття іншої людини такою, якою вона є; «рівність» позицій; безоцінність суджень; відсутність критики та порад; щирість у вияві емоцій тощо. Діалог будується також з врахуванням принципу «невід'ємність свідомого і несвідомого», введеного в науковий обіг Т. Яценко [6].

Стаття зосереджена на розкритті специфіки психоаналітичного діалогу, за умов використання репродукцій художніх полотен, які, в процесі діалогічної взаємодії психолога з респондентом, мають шанс трансформуватися в посередника глибинного пізнання, завдяки наповненню допоміжного засобу

(репродукції) емотивним змістом (див. фрагмент емпірики). Специфіка посередництва візуалізованих засобів у глибинному пізнанні психіки представлена у окремій статті [7].

Ми виходимо з того, що художні твори не є копіюванням дійсності чи її фрагментів. Твір відображає реальність через трансформацію, крізь призму сублімаційного сприйняття її творцем (художником), що має вияв у символічно-образній формі. Трансформація дійсності через особистість творця, який не позбавлений особистісних проблем, знаходить вираження у структурно-сюжетній формі художнього твору.

Варто звернути увагу на відмінність герменевтики в її трактуванні змісту художнього твору (орієнтованість на інтерпретацію задуму автора), від використання його в процесі глибинного пізнання психіки, яке *умовно можна назвати анти-герменевтичним*. Дослідно глибинне завдання в АСПП полягає в поступовому і багаторівневому розкритті змісту психіки особи, яка обрала цей твір, шляхом об'єктивування її латентних (невидимих) змістів, прихованих від її свідомості. Уже сам вибір учасником АСПП репродукції твору (у якості презентанта) каталізує діалогічний психоаналіз в системі «П↔Р». Репродукція художнього твору дає змогу порційно та багаторівнево актуалізувати, через запитання психолога, імпульси активності респондента, що (за умов темпоральності процесу) сприяє проникненню в зміст його психіки. Останнє передбачає діагностичну спроможність діалогічних «па», що індивідуалізуються завдяки неповторності смислових параметрів саморефлексії суб'єкта (каталізованої художнім твором). Це є можливим завдяки активізації механізмів *проективної ідентифікації*. При цьому, задум художника залишається в тіні (точніше – «за кадром», на периферії, поза увагою). На авансцені – переживання суб'єкта, які він проектує, а потім і ідентифікує з окремими аспектами та сюжетом картини. Відбувається процес синтезованості із зображенням на картині, яке каталізує специфічну, індивідуально-неповторну активність суб'єкта. Одна і та картина викликає різні асоціації у різних людей. Процес каталізації емоцій суб'єкта картиною в ситуації «тут і зараз», як правило, зумовлений оживанням слідів, пов'язаних з «колись і десь». Завдяки емотивним реакціям респондента, відбувається індивідуалізоване наповнення репродукції художнього твору індивідуалізованим, неповторно-емотивним змістом. Саме завдяки цьому, репродукція набуває статусу репрезентанта психіки конкретного індивіда, через її спроможність актуалізувати смислові параметри минулого, в чому надає допомогу діалог.

Отже, на авансцені, в процесі АСПП, – рефлексивна активність суб'єкта, яка рухається від символічності (багатозначності) до однозначності, тобто, знаковості, що їй відповідає законам свідомого, за якими їй відбувається пізнання несвідомого. Напрацьований діалогічний матеріал піддається (періодично) поздовжній інтерпретації. В процесі діалогічної взаємодії, психіка суб'єкта, ніби бутон квітки, семантично (порційно та багаторівнево) розкривається, та стає зрозумілою в контексті інфантильних витоків особистісних його проблем.

Емотивне наповнення репродукції, в процесі довготривалої діалогічної взаємодії, не є самоціллю. Завдання психолога полягає у розкритті їхньої латентної детермінованості, що сприяє поглибленню самоосмислення суб'єктом власної особистісної проблеми (стабілізованої суперечності), розв'язання якої каталізує розвиток соціально-перцептивного інтелекту.

Система діалогічної взаємодії психолога з респондентом багаторівнева, та є такою, що *не втрачає взаємозв'язок між реципієнтами «П↔Р»* (їхня нероздільність), водночас, *не допускає злиттєвості їхніх позицій*. За таких умов, відбувається невидиме *управління психологом діалогічною взаємодією*, спрямованою на об'єктивування глибинних чинників тих особистісних проблем, які переживає суб'єкт.

Отже, діалог психолога, з одного боку, слідує за респондентом, що задається енергетичним потенціалом витіснень та фіксацій, включаючи перинатальний період, а, з іншого, психолог так повинен поставити *запитання*, щоб воно *генерувало імпульс активності*. Сказане вище, є підставою для уточнення принципів, яким відповідає діалогічна взаємодія психолога з респондентом, в процесі глибинного пізнання, це: нероздільність та незлиттєвість їхніх позицій.

Використання репродукцій художніх творів у діалогічному процесі глибинного пізнання сприяє захищеності респондента, каталізує процес його мотиваційної зацікавленості в самопізнанні та посиленні самозбереженості психіки, яка, поза таким пізнанням, піддається викривленням, ілюзіям, завдяки потребі адаптувати «незавершені справи дитинства» у реальність сьогодення.

Результати та дискусії. Діалого-аналітичний процес психоаналізу пронизаний необхідністю розкриття смислу для психіки інтерсеміотичного перекладу (перекодування) однієї мови (ідеального) на іншу (опредметнену, образно-символічну), що зберігає інформаційні еквіваленти [4]. Спонтанний вибір картини зовсім не засвідчує, що в досвіді респондента існувала подібна ситуація (як на малюнку). Сюжет картини узагальнено актуалізує ініціативу респондента лише через його узгодженість з інформаційними еквівалентами, які і є першоосною смислів (див. фрагмент емпірики в кінці статті). Тому важливо розуміти, що процес діалогічного «декодування» зорієнтований на об'єктивування (донесення до свідомості) семантики *смислів*. Сенси ніколи не бувають даністю, яку можна пізнати за один раз; вони

задані несвідомим, яке передбачає забезпечення темпоральності (часової розлогості) процесу діалогічної взаємодії («П↔Р») в глибинному пізнанні. На важливості діалогу, в практичній підготовці психолога, наголошувала московський психолог Т. Флоренська [5]. Саме процесуально-змістовий аспект діалогу, вказує науковець, задає кінцевий результат. Діалог здатний виявляти усталені тенденції несвідомого (які не можуть бути пізнані одноразово та прямолінійно), що зумовлюють ітеративні, інваріантні форми поведінки учасників АСПП, на які ми і орієнтуємося у виявленні об'єктивних (неусвідомлюваних) чинників суб'єктивізму свідомого.

Аналіз літератури засвідчив, що модель діалогу, який враховує лише лінгвістичні чинники в комунікації, є недостатньо релевантною для пізнання психіки як у аспекті виявлення смислових каталізаторів діалогу, так і в трактуванні прихованих смислів висловлювань, та художніх зображень. Розкриття глибинно-смислових сутностей відбувається в процесі інтерпретаційних підсумків, що виходять за рамки суто властивостей мови та потребують знання феномену психічного в його цілісності (свідоме/несвідоме).

Спробу розкрити діалогічний підхід до «методів групового навчання психології» засвідчують роботи Г. Дьяконова «Активні методи групового навчання психології: діалогічний підхід» [1] та Т. Флоренської «Діалог в практичній психології» [5]. Автори стверджують, що діалог набуває особливого значення в умовах групової співпраці. Разом з тим, вказані роботи не торкались глибинного формату пізнання психіки суб'єкта, а значить, ця проблема залишається не розкритою, як і не розкрита проблема діалогічного інструментарію глибинного пізнання, через необхідність його індивідуалізації, виходячи з індивідуальної неповторності кожної особи.

Подаємо фрагмент стенограми діалогічного психоаналізу з протагоністом І., обмежуючись використанням лише однієї репродукції художнього твору.

Організаційний аспект: психолог запропонувала респонденту І. обрати, з набору репродукцій художніх полотен, ту картину, яка їй є емотивно небайдужою. І. спонтанно обрала важливий для неї малюнок (див. рис. 2) і назвала його «Я і тато».

Діалогічна взаємодія психолога з респондентом І.

П.: Як ти назвала б цей малюнок?

І.: Назва: «Я і тато»! На ньому зображені тато і я-немовля.

П.: Чи була така «аура взаємин» у реальному житті, чи це лише бажане?

І.: Це реальність, яка відображає необмежену татову турботу про мене. Мама на цьому малюнку представлена свічкою, але ми з татом – одне ціле, а свічка – осторонь. Тато наче «наді мною» завжди.

П.: Він більше «над тобою» чи «з тобою»?

І.: Мабуть, «наді мною», але і «зі мною» – водночас!

П.: Він «над тобою», як захист?

І.: Він захищає і тисне на мене, водночас.

П.: Тисне?

І.: Так. У такий спосіб він намагається мене захистити.

П.: Якщо захистити, то від кого?

І.: Від усіх, враховуючи і маму. «Я лише його», тато мене від усіх захищає!

П.: Тобто, в якійсь мірі, ти була «привласнена» батьком?

І.: Не знаю, чи так можна сказати... Він для мене авторитет, тато любить і завжди зрозуміє, допомагає у всьому. Він – Тато, от і все! Мені здається, в мене *правильна сім'я була!*

П.: Мамі теж так здавалося?

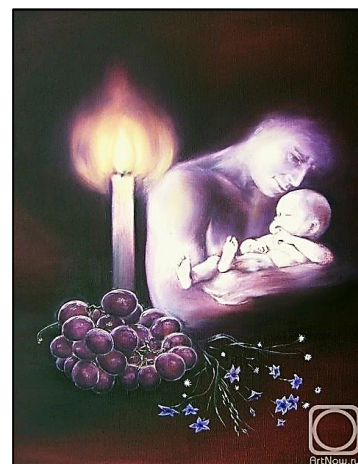
І.: Я думаю, що мамі так не здавалося, а мені точно – так!

П.: Значить, хоч і *правильна сім'я*, але мамі здавалося, що вона стушована для неї в контексті доньки?!

І.: Вона відчувала себе непотрібною, зайвою. Я тепер стараюся якимось виправити це, тому що з татом в дитинстві була дуже близькою. А зараз, коли я вже доросла, то з мамою стараюся спілкуватися. Але все одно тато залишається Татом.

П.: Ти вже доросла. Чи не відчуваєш, що ситуація, яка була у сім'ї, тепер є гальмом для тебе у виборі партнера? Чи тобі так пощастило, що твій інтимний партнер теж зайняв схожу позицію, як на рис. 2? Чи ти його «загнала» в таку позицію, яка є звичною для тебе, і він змушений *замішувати батька* в більшій мірі ніж *бути тобі чоловіком*?

І.: Думаю, що я його загнала туди. Мій чоловік ображається і постійно мені говорить: «Я не твій батько, що ти від мене хочеш?».

Рис. 2. В. Гасілов «Вечір».
Назва респондента – «Я і тато»

П.: Він, мабуть, відчув, що ти очікуєш від нього подібних взаємостосунків, які у вас були з татом, а для нього ця задача є занадто складною?

І.: Так, це вірно, він не в силі з нею справлятися.

П.: Коли він так говорить: «Я не твій тато», як ти йому відповідаєш?

І.: «Я знаю, що ти не мій тато, але потрібно робити ось так і так (подумки хочу сказати – «як тато»)), але намагаюсь стримуватись. Я все розумію, що є тато, а є чоловік. В мене вже є своя сім'я, навіть дитина, але ж чоловік повинен сам розуміти, як він має себе поводити зі мною. А він не розуміє і це реальна проблема.

П.: А ти не ставила собі питання – навіщо, за таку ідилію в дитинстві, ти *тепер себе так караєш*, адже ти задаєш базис для постійного власного незадоволення чоловіком? Я бачу, що тебе щось емотивно торкнуло з того, що я сказала. Що саме? Проговори.

І.: Те, що «я сама себе караю». Емотивно це новий формат бачення ситуації, це те, що я прагну – до *душевного комфорту* (так мені видавалось). Виявляється ж, що постійно задаю передумови для невдоволення тим, що є. А головне, що це дійсно так! Для мене це відкриття, що я «власноруч» створюю таку напругу у сім'ї, шляхом не лише очікувань, а й вимог, які апіорі мій чоловік не може задовольнити. Я вдячна за нашу зустріч! З почутого, дійсно потрібно зробити висновок, і я намагаюсь оптимізувати взаємини у сім'ї, уже хоча б для того, щоб мені стало легше, щоб відкрилась перспектива роботи над собою, а не «сидіти» в полоні власних драм, яких можна уникнути.

Обговорення результатів. Представлений діалого-аналітичний матеріал засвідчує важливість володіння психологом методологією глибинного пізнання психіки, у зв'язку з неповторністю (індивідуалізованістю) діалогічної взаємодії. Емпіричний матеріал засвідчує дієвість психодинамічної парадигми, яка «оживає» в діалогічній взаємодії, та вказує на підкореність психіки І. закону захисної системи – «вимушене повторення», який зумовлює заданість очікувань від чоловіка поведінки батька (турбота, опіка тата), до якої він не має відношення, що і є центральним стрижнем руйнації сімейних взаємин.

Професійність побудови діалогу, у психокорекційному процесі, відзначається його логічною орієнтованістю на наявну у респондента особистісну проблему, що детермінована слідовими залишками дитинства, тобто зсередини психіки, та задає підвищене тло емотивного сприйняття. Останнє є першим і необхідним «віконцем» проникнення у глибини психіки, збагнувши, які респондент уже має перспективи вибору форм поведінки.

Висновок. Процесуальна діагностика, в її діалого-аналітичній формі, передбачає «прочитування» психологом смислових параметрів кожного «па» з респондентом. Ймовірнісне прогнозування базується на *перцептивному перед-розумінні та прото-розумінні психолога*, яке забезпечує як діагностичну прицільність запитань, так і результативність усього процесу АСПП.

Методологія діалогу в АСПП орієнтована на виявлення в психіці респондента внутрішніх, слідових, фіксованих осередків (заданих витісненнями), які є усталеними, завдяки фіксованості енергетичних імпульсів, що впливають на характер емоційної активності респондента. Останнє не передбачає інформаційної тотожності сприйняття матеріалу психологом і респондентом. Психолог зобов'язаний розширити самоусвідомлення суб'єкта процесом діалогічної взаємодії та інтерпретаційними підсумками. За таких умов, суб'єкт починає розуміти власний внесок у проблемні ситуації. Сліди минулого досвіду, незалежно від їхньої валентності (лібідо чи мортідо), мають тенденцію оживати за законами «вимушеного повторення» та «хибного кола», якому підкоряється активність респондента.

Перспективи дослідження полягають у виявленні спільних та відмінних аспектів герменевтики та глибинного пізнання психіки.

Література

1. Дьяконов Г. В. Активные методы группового обучения психологии: диалогический подход: учеб. – метод. пособие / Г. В. Дьяконов, И. А. Добрянский. – Кировоград: Изд-во «КИРУЭ», 2004. – 220 с.
2. Калита А. А. Деловая игра и проектная методика в конструктивистском подходе к обучению иностранному языку / А. А. Калита, З. М. Корнева, Л. И. Тараненко // На пересечении языков и культур. Актуальные вопросы гуманитарного знания: межвуз. сб. науч. ст. / Кировоградский гос. пед. ун-т. – Киров: Изд-во ВятГГУ, 2013. – Вып. 2, ч. 5: Лингводиagnostика. Методика преподавания языков. – С. 198-203. – Библиогр.: 16 назв.
3. Клименюк А. В. Оптимизация коммуникативного воздействия / А. В. Клименюк, А. А. Калита // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кировоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – Вип. 118. – С. 16-25.
4. Судаков К. В. Динамические стереотипы или информационные отпечатки действительности / К. В. Судаков. – Москва: Изд-во Пер Сэ, 2002. – 128 с.
5. Флоренская Т. А. Диалог в практической психологии / Т. А. Флоренская. – Москва: Изд-во Института психологии АН СССР, 1991. – 224 с.

6. Яценко Т. С. Методология глубинно-коррекционной подготовки психолога / Т. С. Яценко, А. В. Глузман. – Днепропетровск: «Инновация», 2015. – 396 с.
7. Яценко Т. Візуалізована репрезентація суб'єкта – передумова глибинного пізнання психіки / Т. Яценко, О. Біла, Л. Галушко, Н. Іванова, О. Педченко, Ю. Сіденко // Психологія особистості. – 2017. – № 8(1). – С. 110-120.

References

1. Diakonov H. V. Aktivnye metody hrupovoho obucheniya psykhologhy: dyalohycheskyi podkhod: ucheb. – metod. posobyе / H. V. Diakonov, Y. A. Dobrianskyi. – Kyrovohrad: Yzd-vo «KYRUЭ», 2004. – 220 s.
2. Kalyta A. A. Delovaia yhra y proektnaia metodyka v konstruktivystskom podkhode k obucheniu ynostrannomu yazyku / A. A. Kalyta, Z. M. Korneva, L. Y. Taranenko // Na peresechenyyu yazykov y kultur. Aktualnye voprosy humanyтарного znaniya: mezhvuz. sb. nauch. st. / Kyrovohradskyi hos. ped. un-t. – Kyrov: Yzd-vo ViatHNU, 2013. – Выр. 2, ch. 5: Lynhvodyahnostyka. Metodyka prepodavaniya yazykov. – S. 198-203. – Byblyohr.: 16 nazv.
3. Klymeniuk A. V. Optymyzatsiya kommunykativnogo vozdeistviya / A. V. Klymeniuk, A. A. Kalyta // Naukovi zapiski. Seriya: Filologichni nauki (movoznavstvo). – Kirovograd: RVV KDPU im. V. Vinnichenka. 2013. – Vip. 118. – S. 16-25. – Bibliogr: 22 nazvi.
4. Sudakov K. V. Dynamycheskye stereotyry yly ynformatsyonnye otpechatky deistvytel'nosti / K. V. Sudakov. – Moskva: Yzd-vo Per Sэ, 2002. – 128 s.
5. Florenskaia T. A. Dyaloh v praktycheskoi psykhologhy / T. A. Florenskaia. – Moskva: Yzd-vo Ynstytuta psykhologhy AN SSSR, 1991. – 224 s.
6. Yatsenko T. S. Metodolohyia hlubynno-korreksyonnoi podhotovky psykholoha / T. S. Yatsenko, A. V. Hluzman. – Dnepropetrovsk: «Ynnovatsyia», 2015. – 396 s.
7. Yatsenko T. Vizualizovana reprezentatsiia subiekta – predumova hlybynnoho piznanniа psykhiky / T. Yatsenko, O. Bila, L. Halushko, N. Ivanova, O. Pedchenko, Yu. Sidenko // Psykholohiia osobystosti. – 2017. – № 8(1). – S. 110-120.